

DERS:FELSEFE

KONU:DİN FELSEFESİ

SINIF:10

DİN FELSEFESİ

Din:Doğüstü,kutsal ve ahlaki ögeler taşıyan çeşitli ibadet,ayin,uygulama,değer ve inançlar bütününe verilen ortak isimdir.

Din Felsefesi:Değişik dinlerin farklılıklarını ortaya çıkışlarındaki temel faktörleri incelemeyi ve kapsamlı bir şekilde tartışmayı amaçlar. Ayrıca din felsefesi dinin dayandığı temel ilkeleri,dinle ilgili temel kavramları,Tanrı ile ilgili temel görüşleri,herhangi bir dini değil de genel olarak dini ele alıp akla dayalı şekilde eleştirir ve değerlendirir.

TEOLOJİ ve DİN FELSEFESİ

Belli bir dini bu dine ait olan konu ve problemleri ele alır. Bu nedenle Yahudi,Hristiyan ve İslam teolojisi gibi değişik teolojiler vardır. Teoloji,konu aldığı dinin inanç ve ibadetlerini doğru kabul eder,onları savunmaya ve güçlendirmeye çalışır. Oysa din felsefesi,herhangi bir dini onun pratik ögelerini ele almaz;din olgusunu ele alır. Din felsefesi,dine eleştirel ve objektif bir tavırla yaklaşır.

DİN FELSEFESİNİN TEMEL KAVRAMLARI

Din felsefesi,din konusunu ele alırken dinle ilgili belirli kavramlara yer verir.

Tanrı: Her şeyi yaratan,var eden varlık. Sonsuz kudret ve güç sahibi,ezeli ve ebedi olan.

İman:Tanrı'yı ve onun bildirdiklerini şüpheye yer vermeden kalpten tasdik etme,dinin ortaya koyduğu doğrulara inanmaktır.

İnanç:Tanrı'ya bir dine ve dinin öğretilerine inanma duygusu:bir dine ve bir düşünceye gönülden bağlılıktır.

Yüce: Her türlü insani ölçüleri aşan güç ve özellikleriyle saygı duyulması gereken Tanrı'nın üstün niteliğini ifade eder.

Vahiy: Tanrı'nın peygamberlerine doğrudan veya melekler aracılığıyla aktardığı ilahi bilgileri içerir.

Tevhid: Allahtan başka ilah olmadığını kabul etmek,Onun bir ve tek olduğuna inanmaktır.

Peygamber: Tanrı'nın emir ve yasaklarını insanlara iletmekle görevli Tanrı tarafından seçilmiş kişilerdir.

Dini Tecrübe: Dini emirlere bağlı olarak inanan insanda gerçekleşen her türlü dini yaşantı,dini duygu,düşünce ve uygulamaların tümüdür.

Fıtrat: Yaradılıştan gelen çevresel etkenlerle bozulmayan kalıtsal yapıdır.Tanrı'ya inanma ihtiyacı fıtrata gereğidir.

İbadet: Bir dinin inanç ve bağlılık gösterimlerinin tümüdür. Örneğin namaz kılmak,oruç tutmak İslam inancına göre birer ibadettir.

Kutsal: Dini bakımdan değerli bulunan,Tanrı ve peygamberlerce yüceltilen,tapınılacak derecede dini bir saygının konusu olanıdır.

Din Felsefesinin Temel Sorunları

- *Tanrı'nın varlığı
- *Tanrı'nın temel nitelikleri
- *Tanrı ile evren arasındaki ilişkini ne olduğu
- *İnanan bir varlık olarak insan
- *Evrenin yaratılışı
- *Vahiy imkanı
- *Ruhun ölümsüzlüğü

Tanrı'nın Varlığı Sorunu

Tanrı'nın varlığı sorunu din felsefesinin en temel problemidir.

- Tanrı var mıdır?
- Varsa kanıtlanabilir mi?

Gibi sorular karşımıza çıkar ve bu sorulara farklı cevaplar karşımıza çıkar.

Tarihte pek çok filozof Tanrı'nın varlığına inanmanın gerekli olduğunu söylemişler bu söylemleri akli delillerle kanıtlamaya çalışmışlardır. Bazı düşünürler ise Tanrı'nın varlığını reddetmiştir.

Tanrı'nın Temel Nitelikleri Sorunu

Tanrı;bir olan,doğmamış ve doğurulmamış,ezeli ve ebedi,her şeye gücü yeten,her şeye gücü yeten varlık olarak tanımlanır.

Tanrı ile Evren Arasındaki İlişkini Ne Olduğu Sorunu

- Evren yaratılmış mıdır?
- Evren ezeli ve ebedi midir?
- Evren Tanrı tarafından yaratılmışsa bu ne zaman ve nasıl olmuştur?

Soruları karşımıza çıkar.

Bazı düşünürlere göre evren Tanrı tarafından yaratılmıştır. Bazı düşünürler ise evrenin Tanrı tarafından yaratılmadığını savunmuşlardır.

Vahyin İmkani Sorunu

- Vahiy mümkün müdür?
- Tanrı ile insan arasındaki iletişim nasıl gerçekleşir?
- Tanrı buyruklarını bir insan ile nasıl bildirebilir?

Gibi sorular vahyin imkanını felsefi açıdan inceleyen sorulardır.

TANRI'NIN VARLIĞINA DAR FELSEFİ GÖRÜŞLER

Tanrı'nın varlığına dair görüşler üç ana grupta toplanır. Bunlar

- 1.Tanrı'nın varlığını kabul edenler
- 2.Tanrı'nın varlığını reddedenler
- 3.Tanrı'nın varlığı ya da yokluğunun bilinemeyeceğini ileri sürenler

A. Tanrı'nın Varlığını Kabul Edenler

Tanrı'nın varlığını görüşler eden başlıca görüşler *teizm,deizm,panteizm ve panenteizmdir*.

Teizm:Evreni yaratan ve yöneten bir Tanrı ya da Tanrıların olduğunu savunan görüştür.Bu görüş Tanrı'yı ilk mutlak neden olarak görür.

Teizm evrenin ve evrende var olan her şeyin bir Tanrı tarafından yoktan yaratıldığını,bu Tanrı'nın evrenin mutlak hakimi ve mutlak koruyucusu olduğunu kabul eder.

Teizm monoteizm (tektanrıcılık) ve politeizm(çoktanrıcılık) şekillerinde olabilir.

a. Monoteizm: Tanrı'nın var olduğunu ve tek olduğunu savunan anlayıştır.

b. Politeizm:Birden çok Tanrı'nın varlığını kabul eden anlayıştır.

Teizm panteizm(tüm Tanrıcılık) ya da panenteizm(vahdet-i vücut) şekillerinde de olabilir.

a. Panteizm: Doğa ile Tanrı'nın iç içe olduğunu savunan görüştür. Bu anlayışa göre Tanrı ve evren bir ve aynıdır.Evrende görülen her şey Tanrı'nın bir parçasıdır. Buna göre her şey Tanrı'dır ve Tanrı da her şeydir.

b. Panenteizm:Her şey Tanrı'dadır diyen ve Tanrı ile evreni bir saymayan görüştür. Bu görüşe göre evrendeki her şey Tanrı'dan oluşmuştur;ancak Tanrı ve evren bir ve aynı değildir. Tanrı soyut,mutlak ve değişmez yönleriyle evrenin üstünde ;somut,görelî ve değişen yönleriyle evrenin içinde yer alır.

Tanrı'nın Varlığının Kanıtları

Teizmi savunan düşünürler Tanrı'nın varlığını niteliklerini kanıtlamak için çeşitli deliller ileri sürmüşlerdir.

***Ontolojik kanıt:**Tüm insanlar için Tanrı en mükemmel en yetkin varlıktır. Bu düşünce bize ne dış çevredeki varlıklardan ne de diğer insanlardan bize geçmiş olamaz. Çünkü onlar bu düşünceyi bize aşılacak kadar mükemmel değildirler. Bu düşünceyi bize veren Tanrı'dır.

***Kozmolojik kanıt :**Evrenin varlığından hareket ederek Tanrı'nın varlığını ortaya koymaya çalışır.

***Teleolojik Kanıt(Düzen ve Amaç) :**Bu kanıtta göre doğada bir düzen ve amaç olduğunu gözliyoruz. Böylesine mükemmel bir düzenlilik bu düzeni kuran bir varlık olduğunu göstermektedir.

***Dini tecrübe kanıtı:** İnsan,inanılan bir varlıktır. İnanan insan için Tanrı'nın varlığını görmek,duymak ve bilmek bir yaşam halidir.

***Ahlaki kanıt** : Ahlak kanıtına göre bütün insanlar iyilik yapmaya,kötülükten kaçınmaya eğilimlidir. Bu yasa öğrenilmemiştir ve vicdanlarımızda hazır bulunur. Bunu da insana Tanrı kazandırır. Öyleyse Tanrı vardır.

Deizm:Tanrı,doğanın yaratıcısı olmakla birlikte onun işleyişine hiçbir şekilde müdahalede bulunmaz. Evren,kendi kurallarına göre oluş,bozuluş ve yok oluş içerisinde. Deizmde Tanrı i,nancı vardır fakat bir dinin ilkelerini benimseme yoktur. Deizm,Tanrı dışındaki kitap,vahiy,peygamber ve ahiret gibi tek Tanrılı dinlerin temel kavramlarını reddeder.

TEİZM	DEİZM	PANTEİZM	PANENTEİZM
Tanrı evrenin yaratıcısı ve ilk nedenidir.	Tanrı evrenin yaratıcısı ve ilk nedenidir.	Tanrı ve evren özdeştir. Her şey Tanrının parçasıdır.	Tanrı ve evren bir değildir. Tanrı kendisini çoklukla gösterir.
Tanrı evrenin mutlak hakimidir.	Tanrı evrenin işleyişine hiç müdahale etmez	Her şey zorunlu olarak Tanrı'dan çıkmıştır.	Tanrı her türlü etkilenmeden uzaktır.
Tanrı dünya üstü bir varlıktır.	Tanrı evrene içkin değil,aşkındır.	Varlıklar Tanrı'dan zorunlu olarak çıkmıştır.	Tanrı tüm var olanların mutlak nedenidir .Her şey Tanrı'dandır.

B. Tanrı'nın Varlığını Reddedenler

Ateizm:Tanrı'nın varlığını reddeden görüştür. Ateizm evrende ve doğada yaratıcı bir gücün varlığını kabul etmez,kendiliğinden var olduğunu ileri sürer.

Ateizmi savunan düşünürler Tanrı'nın olmadığı konusunda bazı kanıtlar ileri sürerler. Bunlar

-Kötülük kanıtı:Tanrı olsaydı dünyada olan onca kötülüğü bilir ve buna engel olurdu.

-Ahlaki gerekçeler kanıtı:İnsan özgürdür. Onun Tanrı tarafından önceden belirlenen bir özü yoktur. Eğer Tanrı olsaydı özgürlük ve varoluş olmayacaktı.

-Madde kanıtı:Tüm varlıklar maddeden meydana gelir. Tanrı maddi cinsten değildir. O halde Tanrı gibi doğüstü ve maddi olmayan bir gücün var olmaması gerekir.

B. Tanrı'nın Varlığı ya da Yokluğunun Bilinemeyeceğini İleri Sürenler

Agnostisizm(Bilinemezlik) :Tanrı'nın varlığının ya da yokluğunun bilinemeyeceğini savunan görüşe agnostisizm denir. Agnostisizm Tanrı'yı reddetmez;ancak Tanrı'nın varlığı ya da yokluğu karşısında şüphecî bir tavır ele alır. Tanrı ile ilgili bilgiye sahip olunamayacağından,herhangi bir yargıda da bulunmaz.

Agnostiklere göre ne teizmin Tanrı'nın var olduğuna ne de ateizmin Tanrı'nın yok olduğuna dair görüşlerini ispat etmeye gerek vardır.